

EX

Carex microglochin Wahlenb.

Turzyca drobnozadziorkowa

Rodzina: *Cyperaceae* – turzycowate

Status

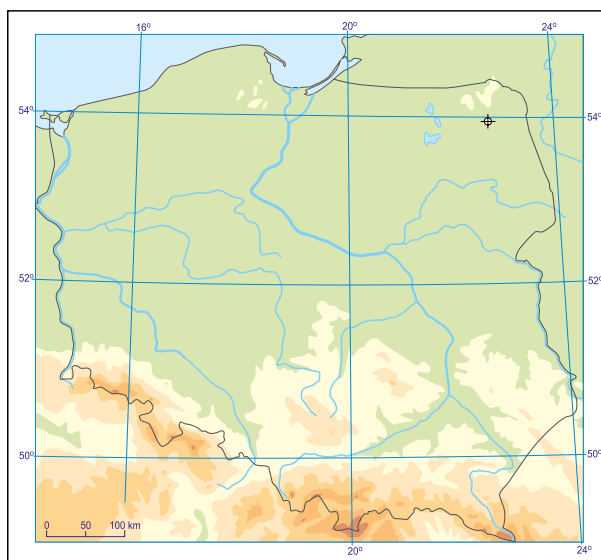
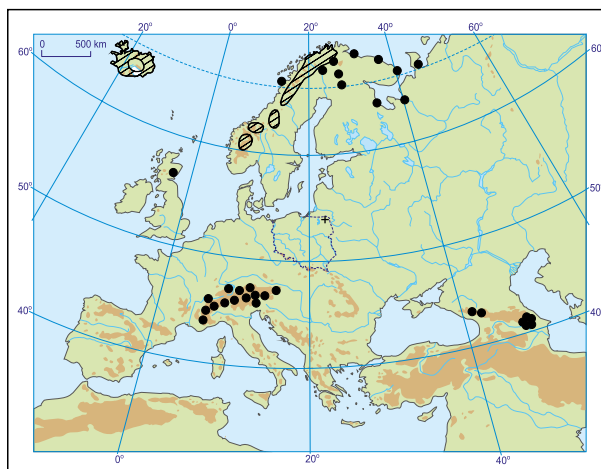
Gatunek w Polsce prawdopodobnie wyginął. W krajach ościennych: wyginął w Niemczech. Umieszczony na światowej czerwonej liście gatunków zagrożonych IUCN

Rozmieszczenie geograficzne

Gatunek arktyczno-alpejski o dysjunkcji bipolarnej. Na półkuli północnej rośnie na Grenlandii, w Europie Północnej, w niektórych górach Europy Środkowej (Alpy, Jura) i w górach Azji; z półkuli południowej znany jest z Patagonii (Meusel i in. 1965; Hultén, Fries 1986).

Występowanie w Polsce

Jedynie w granicach kraju stanowisko odkrył H. Steffen w 1912 r. na Pojezierzu Ełckim koło Kalinowa na niewielkim torfowisku w pobliżu wsi Zocie (Steffen 1913). W zielnikach na terenie Polski nie ma okazów z tego

stanowiska. W późniejszym piśmiennictwie brak danych potwierdzających występowanie rośliny. W latach 1983–2008 autor kilkakrotnie podejmował próby odnalezienia turzycy drobnozadziorkowej, jednakże bez pozytywnego rezultatu (Kruszelnicki 2009). Ponieważ opisane torfowisko znajduje się w dobrym stanie uwodnienia i zajmuje dość znaczną powierzchnię (12 ha), możliwość odnalezienia tej rośliny nadal nie jest wykluczona.

Siedliska i fitocenozy

Roślinność torfowiskowa koło wsi Zocie jest zróżnicowana. Obok kwaśnych dystroficznych miejsc ze zbiorowiskami należącymi do rzędu torfowisk przejściowych *Scheuchzerietalia palustris*, występują tu fragmenty, które ze względu na skład roślinności zaliczyć można do torfowisk zasadowych *Caricetalia davallianae*. Na podstawie przedstawionej przez Steffena listy gatunków towarzyszących turzycy drobnozadziorkowej, nie można jednoznacznie określić, jakie siedlisko gatunek pre-

feruje. Turzycza rosła tu bowiem razem z *Rhynchospora alba*, *Carex chordorrhiza*, *Baeothryon alpinum*, *Eleocharis quinqueflora* (Steffen 1913). Wszystkie te gatunki utrzymują się tu obecnie w licznych populacjach (Bloch-Orłowska, Pisarek 2005; Kruszelnicki 2009).

Morfologia i biologia

Turzycza drobnozadziorkowa jest niewielką, 7–15 cm wysoką byliną, dobrze rozmnażającą się wegetatywnie. Charakterystyczną cechą gatunku jest 5–6 kwiatów żeńskich o pęcherzykach w kolorze brunatnym i 4–12 kwiatów męskich. Wszystkie zebrane w jeden szczytowy kłos.

Charakterystyka populacji

W 1912 r. na torfowisku koło wsi Zocie rosło około 20 osobników *Carex microglochin* (Steffen 1913).

Przyczyny wyginięcia

Gatunek zagrożony w całym zasięgu geograficznym. W Polsce bardzo mała, izolowana populacja miała niewielką szansę przetrwania. Jednak ze względu na istnie-

jącą możliwość występowania *Carex microglochin* na torfowisku Zocie oraz obecność innych rzadkich gatunków roślin, należy objąć je czynną ochroną rezerwatową. Obecnie, na skutek wcześniejszych prac odwadniających, miejscami zarasta je brzoza omszona i trzcina oraz pojedynczo sosna. W 2008 r. z inicjatywy autora torfowisko to wraz z rozległym przyległym terenem zostało objęte ochroną prawną w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, a także uznane za specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 o nazwie Torfowisko Zocie.

Jerzy Kruszelnicki

Summary

Carex microglochin was known from one location in the eastern part of the Masurian Lake District (NE Poland). Though its biotope (bog) is well preserved, the population may have died out because of its small size. It was estimated at approx. 20 individuals in 1912. Research carried out in 2008 showed that the bog water levels were high, which allows us to hope that the species may be rediscovered.

Carex pauciflora Lightf.

Turzycza skąpokwiatowa

Rodzina: Cyperaceae – turzycowate

Status

W Polsce gatunek zagrożony wyginieniem. W krajach ościennych: wyginął w Obwodzie Kaliningradzkim, zagrożony w Niemczech, na Słowacji i Ukrainie, narażony w Czechach i na Białorusi.

Rozmieszczenie geograficzne

Gatunek cyrkumpolarny o zasięgu dysjunktywnym, zaliczany do elementu holarktycznego, podelementu borealno-górsko-kontynentalnego i grupy amfiarktyczno-alpijskiej (Zajac, Zajac 2009). Występuje w Eurazji i Ameryce Północnej. W Europie zwarty zasięg obejmuje północną i północno-wschodnią część kontynentu oraz góry Europy Środkowej (Hultén, Fries 1986). W Polsce jest reliktem glacialnym (Czubiński 1950; Zajac 1996).

Występowanie w Polsce

Gatunek w ciągu ostatnich dwustu lat notowany był na blisko 100 stanowiskach, głównie na południu kraju: w Karpatach, Sudetach i na Nizinie Śląsko-Lużyckiej (m.in. Fiek 1881; Kotula 1889–1890; Schube 1903, 1904; Stuchlikowa, Stuchlik 1962; Jasiewicz 1965; Kornaś, Medwecka-Kornaś 1967; Białecka 1982; Balcerkiewicz

